

OPINIE

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

576. SESJA PLENARNA EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO,
22.2.2023–23.2.2023

**Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Polityka energetyczna a rynek pracy:
konsekwencje dla zatrudnienia w regionach przechodzących transformację energetyczną”**

(opinia z inicjatywy własnej)

(2023/C 146/02)

Sprawozdawczyni: **Maria del Carmen BARRERA CHAMORRO**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	20.1.2022
Podstawa prawna	Art. 52 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa
Data przyjęcia przez sekcję	30.1.2023
Data przyjęcia na sesji plenarnej	22.2.2023
Sesja plenarna nr	576
Wynik głosowania	
(za/przeciw/wstrzymało się)	123/43/20

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) stwierdza, że nasilające się negatywne skutki kryzysu klimatycznego, a także niepewność i kryzysy wynikające z nowych realiów geopolitycznych i rynku energii wymagają od Unii Europejskiej zdecydowanego przyspieszenia transformacji w kierunku czystej energii oraz zwiększenia niezależności energetycznej Europy od mało rzetelnych dostawców oraz od niestabilnego sektora paliw kopalnych. W związku z tym pozytywnie ocenia ukierunkowane na te cele plany Komisji Europejskiej (np. REPowerEU i jego dodatkowe finansowanie za pośrednictwem Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF)).

1.2. Zwraca również uwagę, że zagrożenia środowiskowe (kryzys klimatyczny) i energetyczne (zależność od paliw kopalnych) rzutują na działalność gospodarczą i wszystkie powiązane środki z zakresu polityki, wywierając na różne sposoby duży wpływ na regiony, sektory gospodarki, pracowników i grupy ludności znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji. W związku z tym EKES uważa, że należy skupić się zwłaszcza na regionach objętych sprawiedliwą transformacją, gdzie istnieje bardziej intensywne powiązanie między rozwojem sektora energetycznego a wymogami rynku pracy i gdzie konieczne będzie podjęcie konkretnych działań z zakresu polityki.

1.3. W tym względzie najbardziej wiarygodne badania pokazują, że powodzenie transformacji ekologicznej, a w szczególności energetycznej, może doprowadzić do wzrostu PKB (w niektórych badaniach szacuje się ten wzrost na 5,6 % do 2050 r.), a także poziomu zatrudnienia (MOP i IRENA szacują, że liczba stworzonych miejsc pracy będzie czterokrotnie wyższa od liczby utraconych) i jego jakości, wzięwszy pod uwagę, że wymagane będą wyższe kwalifikacje. Obniżenie cen energii dzięki zwiększeniu liczby jej źródeł, zwłaszcza odnawialnych, określonych i promowanych za pomocą odpowiedniej zielonej systematyki UE, poprawi dostęp do tych usług i produkcję, a także doprowadzi do stworzenia większej liczby miejsc pracy. Miejsca pracy tworzone w sektorze energii ze źródeł odnawialnych są na ogół trudniejsze do przeniesienia, w związku z czym przyniosą korzyści wielu regionom, zwłaszcza tym bardziej zagrożonym wyludnieniem. Należy również wziąć pod uwagę pozytywny wpływ środowiska pracy na zdrowie.

1.4. EKES jest jednak bardzo zaniepokojony poważnymi negatywnymi skutkami transformacji energetycznej dla gospodarki, zatrudnienia i społeczeństwa w perspektywie krótko- i średnioterminowej, które potęguje obecny kryzys związany z wojną w Ukrainie i sytuacją gospodarczą (wysoka inflacja). Wzrost cen energii dotknął gospodarstwa domowe znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji, a także wiele przedsiębiorstw w całej UE. Wysokie rachunki za energię podnoszą koszty prowadzenia przedsiębiorstw i rzutują na ich poziom produkcji i zatrudnienia, gdyż są one zmuszone do realizacji planów restrukturyzacji. Świadczy to o tym, że polityka energetyczna i jej zmiany mają istotne znaczenie dla dostosowania i równowagi podmiotów rynku pracy, pracowników i pracodawców. W związku z tym należy w bardzo szybkim czasie ustabilizować rynek energii i zarządzać jego przyszłością za pomocą nowych przepisów uwzględniających podwójną zieloną i cyfrową transformację, odporność i konkurencję.

1.5. Z myślą o skorygowaniu lub złagodzeniu tych negatywnych konsekwencji transformacji energetycznej w obliczu nowych kryzysów – EKES proponuje, by państwa członkowskie rozważyły odpowiednie sposoby większego uwzględniania w ramach regulacyjnych oraz w polityce ochrony środowiska i polityce energetycznej polityki rynku pracy (zachęty do zrównoważonego zatrudnienia wysokiej jakości jako wartości dodanej transformacji energetycznej; fundusze służące rozłożeniu kosztów procesów zarówno tymczasowej, jak i definitywnej restrukturyzacji; programy przekwalifikowania zawodowego w celu zwiększenia zdolności do zatrudnienia w gospodarce niskoemisyjnej itp.), jak również większego uwzględniania polityki dobrobytu społecznego (gwarancje powszechnego dostępu do usług energetycznych, udostępnianie dochodu zastępczego, odpowiedni dochód minimalny itp.). Włączenie tych aspektów w ramach krajowych środków na rzecz wdrożenia planu działania w sprawie Europejskiego filaru praw socjalnych powinno następować zawsze w drodze dialogu społecznego i rokowań zbiorowych, nie naruszając autonomii i różnorodności systemów stosunków pracy w poszczególnych państwach członkowskich.

1.6. Biorąc pod uwagę większą złożoność tych wyzwań, EKES proponuje położenie nacisku na wzajemne powiązania między kwestiami transformacji energetycznej, rynkami pracy i rozwojem regionalnym w ramach odnowionej polityki spójności (gospodarczej, społecznej i terytorialnej). Chociaż związek między polityką energetyczną UE a rynkiem pracy w kontekście regionalnym jest istotny dla wszystkich regionów UE, szczególnie przypadkiem stanowią regiony objęte sprawiedliwą transformacją, które cechuje silna zależność od konwencjonalnej energii, co ma wpływ na powiązane sektory przemysłu. W tym celu należy uwzględnić przydatne wskaźniki, takie jak wskaźnik dotyczący potencjału zatrudnienia dzięki obniżeniu emisyjności (ang. DEP). EKES ponownie wyraża przekonanie, że, aby rzeczywiście osiągnąć cele polityki klimatycznej i transformacji energetycznej, konieczne jest efektywniejsze korzystanie z mechanizmu sprawiedliwej transformacji z uwzględnieniem tempa odpowiadającego położeniu małych i dużych przedsiębiorstw. Jest konieczne, aby w tych warunkach podjąć nowe działania uzupełniające na szczeblu regionalnym w celu utrzymania jak największej liczby miejsc pracy i zapewnienia wysokiej jakości nowych miejsc pracy, niezmiennie w oparciu o realny i skuteczny dialog i rokowania zbiorowe, a także o udział podmiotów gospodarki społecznej. Komisja powinna sprzyjać takiemu wzmocnieniu wymiaru społecznego. Wszelkie rozważane środki lub polityki muszą być zawsze sformułowane z poszanowaniem specyficznych cech krajowych systemów stosunków pracy, a także ról, kompetencji i autonomii partnerów społecznych.

1.7. EKES wzywa Komisję i Parlament, państwa członkowskie i regiony UE, by w bardziej innowacyjny i skuteczniejszy sposób włączyły partnerów społecznych i inne organizacje społeczeństwa obywatelskiego w opracowanie i realizację polityki transformacji energetycznej o wysokiej wartości dodanej pod względem zatrudnienia i ochrony socjalnej, a także w jej monitorowanie i ocenę. Brak równowagi terytorialnej w tej dziedzinie było wyraźnie widać w wykonanych studiach przypadków, w związku z czym Komitet apeluje do Komisji i państw członkowskich, aby w drodze dialogu społecznego i z udziałem podmiotów gospodarki społecznej przyjęły środki ułatwiające bardziej zrównoważony rozwój terytorialny i społeczno-gospodarczy. Na przykład można propagować procesy konsultacji społecznych oraz, w stosownych przypadkach, umowy społeczne, aby zapewnić transformację energetyczną sprawiedliwą pod względem gospodarczym, dotyczącą zatrudnienia i społecznym.

1.8. EKES dostrzega potrzebę wzmocnienia publicznej i prywatnej polityki inwestycyjnej, a także polityki rekompensat społecznych w dobie obecnego kryzysu geopolitycznego, wzięwszy pod uwagę negatywny wpływ tych zjawisk na konkurencyjność dużych przedsiębiorstw i MSP w UE oraz na gospodarstwa domowe znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji. Zachęca między innymi do korzystania z planu REPowerEU w ramach Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF), aby ustabilizować warunki rynkowe oraz zapewnić obywatelkom i obywatelom europejskim powszechnie dostawy. Ta pilna konieczność wymaga większych środków w zakresie inwestycji gospodarczych i społecznych (np. pomocy rekompensującej wyższe koszty przedsiębiorstw, gwarancji środków zapobiegających ubóstwu energetycznemu itd.), przy czym nie należy obniżać przyjętych docelowych poziomów dekarbonizacji, gdyż kolejne opóźnienia miałyby bardziej negatywne skutki niż przyspieszenie działań w perspektywie średnio- i długoterminowej.

1.9. EKES uważa, że zarówno duże, jak i małe i średnie przedsiębiorstwa mają do odegrania ważną rolę w realizacji celu polegającego na transformacji energetycznej dzięki rygorystycznym warunkom promowania zrównoważonego zatrudnienia wysokiej jakości i ochrony socjalnej, a także gwarancji powszechnego dostępu do usług energetycznych (na przykład poprzez zapobieganie ubóstwu energetycznemu). Niemniej z myślą o tym, aby stawić czoła największym trudnościom MSP, EKES zwraca się o poprawę, tj. usprawnienie i uproszczenie, programów ich dostępu do finansowania, a także o zapewnienie usług stałej pomocy i wsparcia.

1.10. EKES zaleca również zwiększenie udziału prosumentów (biernych odbiorców energii, którzy stają się aktywnymi obywatelami jako producenci energii ze źródeł odnawialnych) oraz obywateli (społeczności energetycznych), by przyspieszyć transformację energetyczną w Europie.

1.11. EKES sądzi, że terytorialnym planom transformacji energetycznej muszą towarzyszyć odpowiednie umowy lub porozumienia w sprawie sprawiedliwych konsultacji społecznych. Na ich podstawie tworzenie i utrzymanie wysokiej jakości zrównoważonego zatrudnienia oraz wsparcie dla poszczególnych osób muszą być niezbędnym warunkiem opracowywania, stosowania i oceny przewidzianych środków, w tym środków finansowych otrzymanych na wsparcie transformacji energetycznej.

1.12. Niemniej na płaszczyźnie polityki makro obecne doświadczenia w zakresie dialogu społecznego i rokowań zbiorowych w związku z transformacją energetyczną nie są pozytywne. W większości krajów zaangażowanie partnerów społecznych w opracowywanie, wdrażanie i kształtowanie polityki związanej z dwojaką transformacją (cyfrową i ekologiczną) uznaje się za niewystarczające.

2. Kontekst i główne elementy

2.1. EKES ocenia pozytywnie fakt, że UE – jako jeden z głównych emitentów na świecie – podjęła wiążące zobowiązanie do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r., które pomimo wątpliwości innych głównych emitentów na świecie ponowiła podczas COP27 (w dniach 7–8 listopada 2022 r.). Podkreśla jednak, że skuteczność środków przedsięwziętych w nadchodzących latach w celu dekarbonizacji gospodarki europejskiej i systemu energetycznego UE będzie zależeć nie tylko od osiągnięcia tego celu ochrony środowiska, lecz również od tego, czy transformacja będzie dla wszystkich sprawiedliwa i będzie przyczyniać się do zrównoważonego i dostatniego społeczeństwa o nowoczesnej, zasobooszczędnej i konkurencyjnej gospodarce oraz wysokim poziomie zatrudnienia dobrej jakości.

2.2. W opinii „Strategiczna wizja transformacji energetycznej umożliwiającej strategiczną autonomię UE”⁽¹⁾ EKES dostrzega możliwości tworzenia dobrobytu związane z procesem obniżenia emisyjności energii. Ostrzega jednak również przed zagrożeniami społecznymi i gospodarczymi wynikającymi z obecnego kryzysu energetycznego. Na obecne trudności, stwarzające dodatkową presję i stanowiące przeszkodę w osiągnięciu celów przyjętych w zakresie dekarbonizacji (wojna w Ukrainie, kryzys inflacyjny itp.), nakładają się problemy strukturalne, takie jak zmiana klimatu, której negatywne skutki dla UE i jej regionów stają się coraz bardziej widoczne.

2.3. EKES ma świadomość, że wysokie ceny gazu i energii elektrycznej wywierają poważny wpływ na wszystkie przedsiębiorstwa, a także na gospodarstwa domowe znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji. Spirala inflacyjna prowadzi do zamknięcia zakładów przemysłowych (np. Slovalco w Słowacji), a także szkodzi konkurencyjności wielu przedsiębiorstw.

2.4. EKES przyjmuje również do wiadomości sprawozdania Eurofound⁽²⁾, wedle których wzrosło ubóstwo energetyczne. Chociaż państwa członkowskie dokładają znacznie większych starań, by wprowadzić środki społeczne łagodzące skutki społeczno-gospodarcze nowych kryzysów i sytuacji nadzwyczajnych, to są one niewystarczające, co pokazuje, jak ważne jest wyznaczenie ambitniejszych celów społecznych. Jak podkreśliła EEA, przy opracowywaniu i wdrażaniu pakietów polityk i środków w zakresie łagodzenia zmiany klimatu należy uwzględnić rozkład skutków społecznych i sposoby uczynienia ich bardziej sprawiedliwymi w przypadkach, w których są one nieuniknione (*Exploring the social challenges of low carbon energy policies in Europe* [Analiza wyzwań społecznych związanych z niskoemisyjną polityką energetyczną w Europie], październik 2021 r.⁽³⁾).

2.5. W obliczu nowych sytuacji nadzwyczajnych EKES wnosi o poszerzenie i zintensyfikowanie specjalnych środków UE i państw członkowskich w celu złagodzenia najbardziej szkodliwych skutków gospodarczych, społecznych i dotyczących zatrudnienia wynikających z realizacji ambitnych celów klimatycznych, lecz bez kwestionowania tych celów. Uważa również, że powinny one zostać uwzględnione w polityce spójności. Ten nacisk na politykę spójności w ramach polityki klimatycznej UE EKES podkreślił już w opinii (ECO/579⁽⁴⁾), by zwrócić uwagę na środki ułatwiające przedsiębiorstwom dostosowanie się do wymogów związanych z transformacją energetyczną, w tym do wynikającej z nich restrukturyzacji, a także by zapobiec przypadkom ubóstwa energetycznego.

(1) Dz.U. C 75 z 28.2.2023, s. 102.

(2) <https://www.eurofound.europa.eu/publications/customised-report/2022/the-cost-of-living-crisis-and-energy-poverty-in-the-eu-social-impact-and-policy-responses-background>.

(3) <https://www.eea.europa.eu/publications/exploring-the-social-challenges-of>

(4) Dz.U. C 323 z 26.8.2022, s. 54.

2.6. Na bardziej strukturalnej płaszczyźnie pakiet środków „Gotowi na 55” ma na celu przegląd i aktualizację prawodawstwa UE oraz zapoczątkowanie inicjatyw w celu zapewnienia zgodności polityki UE z celami klimatycznymi uzgodnionymi przez Radę i Parlament Europejski, do czego zobowiązano się w Europejskim Zielonym Ładzie i co ujęto w sposób wiążący w Europejskim prawie o klimacie. **Dlatego też EKES uważa, że polityka przeciwdziałania kryzysowi klimatycznemu może doprowadzić do znaczących zmian w gospodarce i wywołać w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej niepokoje społeczne, wpływając na zatrudnienie i dobrostan, zwłaszcza w niektórych regionach. Ponadto podobnie jak niemożliwe jest osiągnięcie postępu społecznego bez dobrych wyników gospodarczych, trwały wzrost gospodarczy nie nastąpi bez zapewnienia sprawiedliwej pod względem społecznym i pracowniczym transformacji ekologicznej i energetycznej.**

2.7. **Skutki na rynkach pracy będą bardziej dotkliwe w niektórych sektorach i regionach**, gdzie występują wysokoemisyjne gałęzie przemysłu, które mogą ulec likwidacji. Potrzebie przyspieszenia transformacji energetycznej musi towarzyszyć mechanizm sprawiedliwej transformacji. Biorąc pod uwagę, że pozytywne skutki transformacji nie wystąpią automatycznie, EKES jest przekonany, że aby zapewnić pomyślną transformację energetyczną, konieczne jest **opracowanie i wdrożenie polityki inwestycyjnej sprzyjającej włączeniu społecznemu** (której warunkiem jest promowanie zrównoważonych i godnych miejsc pracy) z udziałem społeczeństwa i z uwzględnieniem głosu osób zatrudnionych i ich przedstawicieli na poziomie makro (unijnym i krajowym), mezo (sektorowym) i mikro (przedsiębiorstw, jednostek lokalnych).

2.8. W tych niepewnych i zmieniających się okolicznościach EKES sądzi, że ramy unii energetycznej i Zielonego Ładu są właściwe, **lecz niewystarczające do realizacji polityki klimatycznej i energetycznej zapewniającej spójność społeczną i regionalną** za pomocą intensywnych **inwestycji** w innowacje technologiczne, tworzenie zrównoważonych miejsc pracy wysokiej jakości, doskonalenie zawodowe kapitału ludzkiego oraz tworzenie regionalnego kapitału społecznego. Zachęca do stosowania w tym celu dobrych praktyk⁽⁵⁾. Przypomina, że istnieją strategie, takie jak projekty budowy instalacji fotowoltaicznych na byłych obszarach wydobywania węgla brunatnego w Portugalii i Grecji czy też bardzo strategicznie ukierunkowane wsparcie prosumentów na Litwie. Stwierdza, że te doświadczenia nadal nie stanowią ani powszechnej, ani dominującej praktyki.

2.9. Zgodnie ze sprawozdaniem przygotowanym na wniosek Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii Parlamentu Europejskiego szacuje się, że **koszt braku ambicji w polityce dotyczącej sprawiedliwej europejskiej transformacji energetycznej w 2050 r. wyniesie 5,6 % PKB UE**. EKES podziela pogląd, że uniknięcie tych kosztów będzie wymagało **zapewnienia sprawiedliwej transformacji, również pod względem zatrudnienia**. W tym celu w sprawozdaniu zaleca się i określa ilościowo różne działania UE⁽⁶⁾:

- Ambitny poziom finansowania UE, oprócz zasobów państw członkowskich, na wspieranie innowacji w dziedzinie technologii czystej energii. W opinii INT/913 EKES opowiedział się już za tym rozwiązaniem.
- Światowe przywództwo UE w wielostronnej współpracy w dziedzinie transformacji energetycznej przyniosłoby 94 mld EUR rocznie.
- Dzięki temu, że w rozporządzeniu UE w sprawie systematyki jaśniej zdefiniowano odpowiedzialne inwestycje energetyczne i poparto ład środowiskowy i zarządzanie społeczne, udało się zwiększyć PKB UE o 39 mld EUR rocznie.

2.10. EKES uważa, że nie tylko duże przedsiębiorstwa, lecz również MŚP są zasadniczym elementem rozwiązania, by zapewnić konkurencyjną, neutralną dla klimatu i sprzyjającą włączeniu społecznemu gospodarkę o obiegu zamkniętym w UE. Należy stworzyć i utrzymać odpowiednie warunki finansowania i wsparcia. Finansowanie musi być bardziej dostępne dla MŚP dzięki uproszczonym i dostosowanym procedurom administracyjnym. Zapewnienie usług wsparcia dla MŚP ułatwi faktyczny dostęp do tych środków i przyczyni się do stworzenia zrównoważonych ekosystemów przedsiębiorstw we wszystkich regionach UE (NUTS I, II i III), a nie tylko w regionach obecnie zakwalifikowanych do sprawiedliwej transformacji (około stu regionach NUTS III i 31 regionach NUTS II)⁽⁷⁾.

2.11. EKES z zadowoleniem przyjmuje ustanowienie Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Społecznego Funduszu Klimatycznego⁽⁸⁾. Niemniej wyraża przekonanie, że te fundusze nie zapewnią całego wsparcia finansowego potrzebnego do zaradzenia skutkom społeczno-gospodarczym i dotyczącym zatrudnienia w sposób odpowiedzialny społecznie. Zaznacza, że sprawiedliwa transformacja energetyczna polega nie tylko na finansowaniu, lecz obejmuje także dążenie do stworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, do zwiększenia demokratycznego uczestnictwa (w tym na poziomie przedsiębiorstw), z poszanowaniem autonomii i różnorodności krajowych systemów stosunków pracy, oraz do utrzymania

⁽⁵⁾ Zob. Dz.U. C 47 z 11.2.2020, s. 30 oraz Dz.U. C 62 z 15.2.2019, s. 269.

⁽⁶⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/694222/EPRS_STU\(2021\)694222_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/694222/EPRS_STU(2021)694222_EN.pdf)

⁽⁷⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/background>

⁽⁸⁾ Dz.U. C 152 z 6.4.2022, s. 158.

i dalszego zwiększania konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw. Wzywa do przedsięwzięcia konkretnych działań na wszystkich szczeblach, w tym w zakresie funkcjonowania europejskiego semestru, by zwiększyć udział władz lokalnych i regionalnych oraz partnerów społecznych. Uważa również, że należy wymagać mechanizmów monitorowania i oceny właściwego korzystania z funduszu sprawiedliwej transformacji energetycznej, kontrolując realizację celów społecznych i związanych z zatrudnieniem przez przedsiębiorstwa otrzymujące to finansowanie publiczne.

2.12. EKES zwraca się do Komisji, by w ramach oceny krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, a także w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji państw członkowskich wzmocniono cele społeczne i cele w zakresie zatrudnienia, takie jak:

- uwzględnienie aktywnej polityki zatrudnienia ułatwiającej zmianę pracy dzięki przekwalifikowaniu zawodowemu i inwestycjom edukacyjnym w wysokiej jakości zielone miejsca pracy,
- wspieranie osób tracących zatrudnienie z powodu dekarbonizacji za pomocą funduszy pochodzących od państw członkowskich i przedsiębiorstw, które czerpią z nich korzyści, w celu zagwarantowania dodatniego bilansu transformacji energetycznej pod względem zatrudnienia,
- rozwój regionalnego potencjału gospodarczego wynikającego z odnawialnych źródeł energii oraz nowych form udziału w produkcji energii elektrycznej (na przykład tworzenie spółdzielni produkujących własną energię, zdolnych do produkcji nadwyżek dla społeczności lokalnych; krzewienie samozatrudnienia w zakresie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych itp.),
- skuteczne zwalczanie ubóstwa energetycznego. gwarancja dostępu całej ludności do usług energetycznych została zapisana w Europejskim filarze praw socjalnych (zasada 20),

EKES uważa, że aby osiągnąć te ambitne cele, należy zachęcać do opracowywania terytorialnych planów zatrudnienia i doskonalenia zawodowego z myślą o przyszłości, z aktywnym udziałem wszystkich zainteresowanych stron, w szczególności partnerów społecznych.

3. Kontekst oraz najważniejszy wkład w formie międzynarodowych dowodów naukowych dotyczących wpływu sprawiedliwej transformacji energetycznej na zatrudnienie

3.1. EKES odnotowuje, że zastąpienie konwencjonalnych elektrowni zasilanych paliwami kopalnymi przez źródła odnawialne może w różnorodny sposób wpływać na zatrudnienie. Może się przyczynić do powstania nowych zielonych miejsc pracy w sektorze energii odnawialnej, a także do przeniesienia zatrudnienia do innych sektorów. Trzeba wziąć pod uwagę potencjalny wzrost cen energii, który może stłumić popyt na pracę w sektorach energochłonnych i zmniejszyć siłę nabywczą gospodarstw domowych. Dane potwierdzają, że polityka energetyczna odnośnie do odnawialnych źródeł energii tworzy, niszczy lub przekształca miejsca pracy w krajach uprzemysłowionych.

3.2. EKES zauważa, że nie ma pełnego konsensusu naukowego co do ostatecznego bilansu transformacji energetycznej pod względem zatrudnienia. Niektóre badania pokazują przypadki, w których nie nastąpił wzrost zatrudnienia netto (w Polsce) lub był on bardzo znikomy (w Niemczech). MOP szacuje niemniej, że dekarbonizacja gospodarki doprowadzi do utraty około 6 mln miejsc pracy, choć w krajach należących do Międzynarodowej Agencji Energii Odnawialnej (IRENA) liczba tworzonych miejsc pracy wzrosła czterokrotnie, z 11 do 43 mln w 2030 r.⁽⁹⁾. Wszystkie scenariusze MAE przewidują, że zatrudnienie w branży czystej energii wzrosło, co będzie rekompensować utratę miejsc pracy w sektorach paliw kopalnych. Według scenariusza, który zakłada osiągnięcie zeroemisyjności netto do 2050 r., 16 mln pracowników podejmie się nowych funkcji związanych z czystą energią. W sprawozdaniu USEER dotyczącym USA⁽¹⁰⁾ (2022 r.) przedstawiono podobne szacunki: zatrudnienie w energetyce wzrosło o 4 % w przypadku czystej energii (jedynie o 2,8 % w przypadku całkowitego zatrudnienia).

3.3. EKES odnotowuje szereg zakłóceń równowagi. Nowe miejsca pracy w sektorze czystej energii nie zawsze znajdują się w tam, gdzie zastępowane miejsca pracy, i wymagają nowych umiejętności. W związku z tym ustawodawstwo krajowe i krajowa polityka energetyczna powinny skupić się na zapewnieniu doskonalenia zawodowego, by transformacja przebiegła pomyślnie i była – w miarę możliwości – korzystna dla większości. Ponadto odsetek kobiet w sile roboczej (32 %) w sektorze energii ze źródeł odnawialnych jest wyższy niż w innych częściach sektora energetycznego, chociaż w sektorze energii wiatrowej wynosi zaledwie 21 %, co wskazuje na to, że w tej dziedzinie nadal utrzymują się stereotypy płci. Dlatego też przepisy krajowe i polityka ich wdrażania muszą kłaść nacisk na cele dotyczące równouprawnienia płci w nowych miejscach pracy.

⁽⁹⁾ https://irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2019/Jan/IRENA_Gender_perspective_2019.pdf

⁽¹⁰⁾ <https://www.energy.gov/policy/us-energy-employment-jobs-report-userer>

3.4. Zdaniem EKES-u niezbędne jest przyznanie, że transformacja energetyczna jest nie tylko kwestią technologii oraz inwestycji publicznych i prywatnych, lecz także poważnym wyzwaniem społecznym na całym świecie. Dlatego też należy zapewniać i wspierać udział społeczeństwa obywatelskiego jako użytkowników oraz świata pracy jako producentów (przedsiębiorstw i osób pracujących, w sposób bezpośredni i za pośrednictwem przedstawicieli). Kwestie klimatyczne muszą znaleźć wyraz we wszystkich rodzajach polityki i decyzji. Ponadto EKES uważa, że te obszary polityki i decyzje należy opracować w ramach procesów i, w razie potrzeby, porozumień w sprawie konsultacji społecznych między władzami wszystkich szczebli, partnerami społecznymi – zawsze z poszanowaniem autonomii i różnorodności krajowych stosunków pracy – a także innymi organizacjami reprezentującymi społeczeństwo obywatelskie, aby transformacja energetyczna odbywała się w sposób inkluzywny z udziałem osób pracujących, konsumentek i konsumentów oraz ogółu obywateli.

3.5. Po zapoznaniu się z literaturą naukową i doświadczeniami dotyczącymi konkretnych przypadków – bardziej czy mniej pozytywnymi – EKES stwierdza, że nie ma jednej, określonej z góry drogi przemian, a sposób, w jaki transformacja energetyczna wpływa na zatrudnienie i miejsca pracy, zależy od warunków społecznych, w których wprowadzane są technologie i zmiany następujące w jej ramach. Dane zawarte w studiach przypadku na poziomie przedsiębiorstwa (np. Renault, Siemens Energy ⁽¹¹⁾) pokazują, że gdy zatrudnieni byli zaangażowani we wprowadzanie zmian, prowadziły one do pozytywnych wyników (doskonalenia zawodowego zatrudnionych, wyższej wydajności i jakości produktów).

3.6. Niemniej na płaszczyźnie polityki makro wnioski w sprawie dialogu społecznego i rokowań zbiorowych w związku z transformacją energetyczną nie są pozytywne. W większości krajów zaangażowanie partnerów społecznych w opracowywanie, wdrażanie i kształtowanie polityki związanej z dwojaką transformacją (cyfrową i ekologiczną) uznaje się za niewystarczające. Z doświadczeń niektórych krajów wynika, że to niedociągnięcie może wpływać z dwóch podstawowych wyzwań stojących przed partnerami społecznymi:

- z zastrzeżeniem, że istnieje wiele różnych ram instytucjonalnych, we wszystkich tych krajach występuje niedobór środków na rzecz szerzenia dialogu społecznego i rokowań zbiorowych w zakresie kształtowania praw społecznych i pracowniczych związanych ze sprawiedliwą transformacją energetyczną (na przykład we Włoszech, Hiszpanii, Polsce, Niemczech itd.),
- partnerzy mają niewystarczający potencjał odpowiedniego uczestnictwa w dyskusjach nad przyszłością pracy podczas transformacji energetycznej w celu ustalenia priorytetów i skutecznej realizacji swoich programów, pomimo ustawodawstwa krajowego, takiego jak w Hiszpanii, gdzie propaguje się „porozumienia w sprawie konsultacji społecznych” na rzecz sprawiedliwej transformacji energetycznej (ustawa nr 7/2021).

4. Uwagi ogólne

4.1. EKES przyjmuje do wiadomości analizy pokazujące, że zarówno instrumenty UE związane z polityką, jak i instrumenty prawne mogą być istotne dla sprostania wyzwaniom, które stawia transformacja energetyczna, ze sprawiedliwej perspektywy gospodarczej, społecznej i pracowniczej. Uważa jednak również, że istniejące narzędzia (na przykład dyrektywa w sprawie europejskich rad zakładowych lub dyrektywa ustanawiająca ogólne ramowe warunki informowania i przeprowadzania konsultacji z pracownikami), które są wdrażane we wszystkich państwach członkowskich, powinny być skutecznie stosowane i egzekwowane. Wzywa do promowania i przeprowadzenia na rozmaitych odpowiednich szczeblach bardziej stosownych reform mających na celu rozwinięcie dialogu społecznego i rokowań zbiorowych w procesach sprawiedliwej transformacji energetycznej, tak by bilans tworzenia zrównoważonych miejsc pracy i ochrony osób pracujących był pozytywny i by utrzymano odpowiednią tkankę gospodarczą i biznesową we wszystkich państwach członkowskich i regionach, zawsze z należytym poszanowaniem autonomii partnerów społecznych.

4.2. Doświadczenie uczy również, że zmiany gospodarcze oraz zmiany struktury zatrudnienia wynikające z transformacji energetycznej mogą być pomyślne bądź zakończyć się porażką z punktu widzenia sprawiedliwej transformacji społecznej i zawodowej w zależności od tego, czy udaje się utrzymać znaczną liczbę miejsc pracy, przekształcając je z działalności mało zrównoważonej pod względem śladu węglowego w inne zrównoważone miejsca pracy. Zależność między polityką energetyczną a polityką zatrudnienia oddziałuje również na szersze środowisko lub szerszy kontekst regionalny, stwarzając możliwości i zagrożenia (na przykład taryfy gwarantowane; wzrost cen energii zagrażający miejscom pracy w przemyśle, tak jak w przypadku Niemiec i Hiszpanii). EKES odnotowuje niektóre doświadczenia regionalne, takie jak w regionie górniczym na północy Hiszpanii, gdzie nowe miejsca pracy stworzone w wyniku transformacji energetycznej są znacznie mniej liczne i oferują niższe wynagrodzenie, niż miało to miejsce wcześniej.

4.3. Na podstawie bardziej całościowej oceny EKES stwierdza, że – zgodnie z najbardziej wiarygodnymi badaniami – około 45 % pracowników w sektorze energetycznym na świecie pracuje w zawodach wymagających wysokich kwalifikacji w porównaniu z nieomal 25 % w całej gospodarce. Nie jest to jednak wszędzie możliwe, w związku z czym trzeba dołożyć starań, by zagwarantować poszkodowanym pracownikom sprawiedliwą transformację zorientowaną na człowieka i tym samym nie dopuścić do sytuacji, w której obniżenie emisyjności powoduje bezrobocie netto, tak jak w Polsce.

⁽¹¹⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/733972/IPOL_STU\(2022\)733972_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/733972/IPOL_STU(2022)733972_EN.pdf)

4.4. EKES jest przekonany, że, zgodnie ze sprawozdaniami IRENA i MOP⁽¹²⁾, potencjał energii ze źródeł odnawialnych w zakresie tworzenia godnych i zrównoważonych miejsc pracy wyraźnie wskazuje, że nie trzeba wybierać między zrównoważeniem środowiskowym a tworzeniem zatrudnienia. Oba te aspekty mogą i powinny iść ze sobą w parze, dzięki stworzeniu odpowiednich warunków prawnych, politycznych i finansowych, dzięki wymaganiu należytej odpowiedzialności i rozliczalności od wszystkich przedsiębiorstw otrzymujących fundusze, a także zapewnieniu udziału wszystkich zaangażowanych podmiotów (jednostek samorządu terytorialnego, partnerów społecznych i obywateli) w zarządzaniu tymi aspektami.

5. Uwagi szczegółowe

5.1. EKES stwierdza, że przemysł energetyczny będzie miał coraz bardziej strategiczną pozycję w gospodarce, ponieważ jest niezbędnym motorem wszystkich sektorów. Niemniej w obecnej sytuacji charakteryzującym się kryzysem i zmianą wiążą się z nim różnorakie zakłócenia równowagi i zagrożenia, którym należy zaradzić za pomocą odpowiednich inwestycji, spójnej polityki i nowych struktur zarządzania w celu zagwarantowania udziału gospodarki terytorialnej, społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych. Terytorialnym planom transformacji energetycznej muszą towarzyszyć odpowiednie umowy lub porozumienia w sprawie sprawiedliwych konsultacji społecznych, w których tworzenie i utrzymanie zrównoważonego zatrudnienia wysokiej jakości i wsparcie poszczególnych osób byłyby niezbędnym warunkiem opracowywania, stosowania i oceny przewidzianych środków.

5.2. EKES przypomina, że jednym z głównych systemów zarządzania służących przeprowadzeniu sprawiedliwej społecznie transformacji i monitorowania jej postępów jest europejski semestr. Już wcześniej stwierdził, że wdrożenie Europejskiego filaru praw socjalnych w cyklu europejskiego semestru, wraz z jego monitorowaniem za pomocą tablicy wskaźników społecznych, jest krokiem we właściwym kierunku⁽¹³⁾. Uważa jednak, że należy położyć większy nacisk na współdziałanie polityki ochrony środowiska z polityką zatrudnienia, by przyczynić się do bilansu końcowego sprzyjającego tworzeniu zrównoważonych miejsc pracy wysokiej jakości oraz zagwarantowaniu wystarczających dochodów dla osób tracących zatrudnienie, które nie mogą znaleźć innego zatrudnienia. Należy zwiększyć rolę regionów i ich kapitał społeczny, rozwinąć inteligentną specjalizację i program na rzecz kapitału ludzkiego.

5.3. EKES ponownie podkreśla potrzebę wdrożenia odpowiedniego dorobku UE i państw członkowskich w dziedzinie prawa pracy i zabezpieczenia społecznego. Zgodnie z tym, co EKES już wcześniej stwierdził – proklamując Europejski filar praw socjalnych na szczycie w Göteborgu w listopadzie 2017 r., Parlament Europejski, Rada i Komisja potwierdziły swoje zobowiązanie do działania na rzecz sprawiedliwej i równiejszej Europy. Ten filar powinien służyć jako kompas prowadzący do wznowionej pozytywnej konwergencji na rzecz poprawy warunków pracy i życia oraz jako punkt odniesienia wyznaczający kierunek reform w zakresie rynków pracy i polityki społecznej⁽¹⁴⁾.

5.4. EKES odnotowuje, że istnieją znaczne różnice w przepisach wykonawczych do Europejskiego prawa o klimacie. Na przykład w prawie francuskim podkreślono wymiar zaangażowania przedsiębiorstw i przedstawicieli pracowników w zakresie współzależności między transformacją ekologiczną a kwestiami społeczno-zawodowymi. Natomiast w innych przepisach, na przykład włoskich i hiszpańskich, a także w przepisach wszystkich regionów objętych sprawiedliwą transformacją położonych w krajach Europy Wschodniej prawie w ogóle nie wspomina się o tych obowiązkach i prawach. Tytułem przykładu EKES odnotowuje pozytywne doświadczenia Francji (ustawa nr 2021-1104), w której pojęcie „wyzwań związanych z transformacją ekologiczną” weszło do kodeksu pracy. Uwzględniono w nim również uprawnienia do zawierania układów sektorowych, systemy perspektywicznego zarządzania miejscami pracy, uprawnienia do sprostania wyzwaniom właściwym dla transformacji ekologicznej i energetycznej (art. L 2242-20), a także prawa związkowe do wydawania ostrzeżeń dotyczących środowiska naturalnego i zdrowia publicznego (art. L 4133–L 4133-4). Dlatego też EKES wzywa Komisję do propagowania inicjatyw na rzecz wymiany dobrych praktyk między poszczególnymi państwami członkowskimi i regionami, nieustannie przy ścisłym poszanowaniu autonomii i różnorodności europejskich systemów stosunków pracy.

5.5. EKES podkreśla, że głównym warunkiem wstępnym pomyślnej transformacji jest wyprzedzające i inkluzywne podejście, które zapewni i będzie wspierać konkretną politykę rynku pracy i dobrostanu. Istotną cechą skutecznej polityki powinno być to, że jest dobrze ukierunkowana na realne potrzeby rynku pracy, zwłaszcza, lecz nie tylko, w regionach w największym stopniu odczuwających skutki przechodzenia z paliw kopalnych na energię ze źródeł odnawialnych lub skutki korzystania z możliwości stwarzanych przez regiony bogate w te zasoby. Chociaż Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji jest przydatny, ma pewne ograniczenia, którym trzeba zaradzić i nie jest kompleksową odpowiedzią na wyzwania związane ze sprawiedliwą transformacją, ale może być wspierany dodatkowymi środkami z zakresu polityki na szczeblu państw członkowskich.

5.6. Aby poprawić związek między polityką ochrony środowiska i polityką transformacji energetycznej a polityką rynku pracy i ochrony socjalnej, EKES wnosi, by podczas opracowywania i wdrażania przewidzianego mechanizmu sprawiedliwej transformacji zwrócono baczniejszą uwagę na dostępne wskaźniki zrównoważonego zatrudnienia. Należy uwzględnić wskaźnik dotyczący **potencjalnego zatrudnienia dzięki obniżeniu emisyjności** (ang. DEP) na różnych poziomach

⁽¹²⁾ https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-dgreports/-dcomm/-publ/documents/publication/wcms_823807.pdf

⁽¹³⁾ Opinia EKES-u w sprawie rocznej analizy zrównoważonego wzrostu gospodarczego 2022 (Dz.U. C 75 z 28.2.2023, s. 35).

⁽¹⁴⁾ Opinia EKES-u „Godziwe płace minimalne w całej Europie” (Dz.U. C 429 z 11.12.2020, s. 159).

NUTS. Aby uzyskać dane na temat wpływu nowego kryzysu energetycznego na zatrudnienie, można zapoznać się z bazą danych Europejskiego Obserwatorium Restrukturyzacji prowadzonego przez Eurofound⁽¹⁵⁾, które prezentuje wiele doświadczeń w tym zakresie.

5.7. EKES wzywa również do przyspieszenia i usprawnienia wdrażania **mechanizmu sprawiedliwej transformacji**⁽¹⁶⁾. EKES ocenia pozytywnie uruchomienie 55 mld EUR do 2027 r. w regionach najbardziej dotkniętych transformacją energetyczną, aby osiągnąć cel „niepozostawiania nikogo w tyle”, łagodząc skutki społeczno-gospodarcze transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu za pomocą trzech filarów: nowego Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (inwestycje o wartości ponad 25 mld EUR), systemu sprawiedliwej transformacji InvestEU (15 mld EUR dla sektora prywatnego) oraz nowego instrumentu pożyczkowego na rzecz sektora publicznego (w ramach którego 18,5 mld EUR przeznaczone zostanie na inwestycje publiczne).

5.8. EKES uważa też, że w chwili formalizacji terytorialnych planów transformacji energetycznej należy wspierać nie tylko porozumienia przejściowe (regionalne konsultacje społeczne), lecz również dobre praktyki w zakresie rokowań zbiorowych oraz zaangażowania osób pracujących w społecznie sprawiedliwą transformację energetyczną. W tym kontekście należy wziąć pod uwagę, że przejście na bardziej odnawialne źródła energii poprawia jakość środowiska, ograniczając emisję zanieczyszczeń powietrza, co jest korzystne dla zdrowia i wydajności pracy.

5.9. EKES sądzi, że zasadnicze znaczenie ma zadbanie o to, by ekologiczny wymiar Europy i transformacja energetyczna stworzyły pozytywną synergię z transformacją sprzyjającą włączeniu społecznemu, w celu przyczynienia się do sukcesu przedsiębiorstw, do zwiększenia możliwości zrównoważonego zatrudnienia wysokiej jakości dla osób pracujących oraz do dobrostanu wszystkich obywateli w ekosystemie sprzyjającym zdrowiu planety.

Bruksela, dnia 22 lutego 2023 r.

Christa SCHWENG
Przewodnicząca
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

⁽¹⁵⁾ <https://www.eurofound.europa.eu/pl/observatories/emcc/european-restructuring-monitor>

⁽¹⁶⁾ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/finance-and-green-deal/just-transition-mechanism_pl

ZAŁĄCZNIK

Następujące poprawki, które uzyskały poparcie co najmniej jednej czwartej oddanych głosów, zostały odrzucone w trakcie debaty (art. 74 ust. 3 regulaminu wewnętrznego):

POPRAWKA 1

SOC/718 – Polityka energetyczna a rynek pracy

Punkt 2.12

Zmienić

Opinia sekcji	Poprawka
<p>EKES zwraca się do Komisji, by w ramach oceny krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, a także w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji państw członkowskich wzmocniono cele społeczne i cele w zakresie zatrudnienia, takie jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> — uwzględnienie aktywnej polityki zatrudnienia ułatwiającej zmianę pracy dzięki przekwalifikowaniu zawodowemu i inwestycjom edukacyjnym w wysokiej jakości zielone miejsca pracy, — wspieranie osób tracących zatrudnienie z powodu dekarbonizacji za pomocą funduszy pochodzących od państw członkowskich i przedsiębiorstw, które czerpią z nich korzyści, w celu zagwarantowania dodatniego bilansu transformacji energetycznej pod względem zatrudnienia, — rozwój regionalnego potencjału gospodarczego wynikającego z odnawialnych źródeł energii oraz nowych form udziału w produkcji energii elektrycznej (na przykład tworzenie spółdzielni produkujących własną energię, zdolnych do produkcji nadwyżek dla społeczności lokalnych; krzewienie samozatrudnienia w zakresie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych itp.), — skuteczne zwalczanie ubóstwa energetycznego. gwarancja dostępu całej ludności do usług energetycznych została zapisana w Europejskim filarze praw socjalnych (zasada 20), <p>EKES uważa, że aby osiągnąć te ambitne cele, należy zachęcać do opracowywania terytorialnych planów zatrudnienia i doskonalenia zawodowego z myślą o przyszłości, z aktywnym udziałem wszystkich zainteresowanych stron, w szczególności partnerów społecznych.</p>	<p>EKES zwraca się do Komisji, by w ramach oceny krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, a także w terytorialnych planach sprawiedliwej transformacji państw członkowskich zachęcała do większego skupienia się na celach w zakresie zatrudnienia i celach społecznych, a także kierunkach polityki w tym zakresie, takich jak:</p> <ul style="list-style-type: none"> — uwzględnienie aktywnej polityki zatrudnienia ułatwiającej zmianę pracy dzięki przekwalifikowaniu zawodowemu i inwestycjom edukacyjnym w wysokiej jakości zielone miejsca pracy, — wspieranie osób tracących zatrudnienie z powodu dekarbonizacji za pomocą odpowiednich środków i kierunków polityki rynku pracy, a jeżeli wymagają tego przepisy krajowe – za pomocą funduszy pochodzących od państw członkowskich i przedsiębiorstw, które czerpią z nich korzyści, w celu zagwarantowania dodatniego bilansu transformacji energetycznej pod względem zatrudnienia, — rozwój regionalnego potencjału gospodarczego wynikającego z odnawialnych źródeł energii oraz nowych form udziału w produkcji energii elektrycznej (na przykład tworzenie spółdzielni produkujących własną energię, zdolnych do produkcji nadwyżek dla społeczności lokalnych; krzewienie samozatrudnienia w zakresie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych itp.), — skuteczne zwalczanie ubóstwa energetycznego. gwarancja dostępu całej ludności do usług energetycznych została zapisana w Europejskim filarze praw socjalnych (zasada 20), <p>EKES uważa, że aby osiągnąć te ambitne cele, należy zachęcać do opracowywania terytorialnych planów zatrudnienia i doskonalenia zawodowego z myślą o przyszłości, z aktywnym udziałem wszystkich zainteresowanych stron, w szczególności partnerów społecznych. Te plany powinny również uwzględniać konsekwencje gospodarcze tempa transformacji dla przedsiębiorstw, w szczególności MŚP.</p>

Uzasadnienie

W poprawce proponuje się doprecyzowanie brzmienia tekstu w odniesieniu do zwiększenia nacisku na cele społeczne i dotyczące zatrudnienia oraz wyjaśnienie, że płatności z funduszy (jeżeli wymagają tego przepisy krajowe) nie są same w sobie wystarczające do rozwiązania problemu utraty miejsc pracy. Wsparcie osób bezrobotnych i ich reintegracja na rynku pracy wymagają znacznie więcej niż samych funduszy (polityki, środków administracyjnych itp.).

Wreszcie, jak podkreślono również w punkcie 1.6 projektu opinii, należy wziąć pod uwagę tempo dostosowane do sytuacji przedsiębiorstw, w szczególności MŚP.

Wynik głosowania

Za: 73

Przeciw: 78

Wstrzymało się: 8

POPRAWKA 2

SOC/718 – Polityka energetyczna a rynek pracy

Punkt 5.2

Zmienić

Opinia sekcji	Poprawka
<p>EKES przypomina, że jednym z głównych systemów zarządzania służących przeprowadzeniu sprawiedliwej społecznie transformacji i monitorowania jej postępów jest europejski semestr. Już wcześniej stwierdził, że wdrożenie Europejskiego filaru praw socjalnych w cyklu europejskiego semestru, wraz z jego monitorowaniem za pomocą tablicy wskaźników społecznych, jest krokiem we właściwym⁽¹⁾ kierunku. Uważa jednak, że należy położyć większy nacisk na współdziałanie polityki ochrony środowiska z polityką zatrudnienia, by przyczynić się do bilansu końcowego sprzyjającego tworzeniu zrównoważonych miejsc pracy wysokiej jakości oraz zagwarantowaniu wystarczających dochodów dla osób tracących zatrudnienie, które nie mogą znaleźć innego zatrudnienia. Należy zwiększyć rolę regionów i ich kapitał społeczny, rozwinąć inteligentną specjalizację i program na rzecz kapitału ludzkiego.</p> <p>⁽¹⁾ Opinia EKES-u „Dodatkowe rozważania na temat rocznej analizy zrównoważonego wzrostu gospodarczego 2022” (dotychczas nieopublikowana).</p>	<p>EKES przypomina, że jednym z głównych systemów zarządzania służących przeprowadzeniu sprawiedliwej społecznie transformacji i monitorowania jej postępów jest europejski semestr. Już wcześniej stwierdził, że wdrożenie Europejskiego filaru praw socjalnych w cyklu europejskiego semestru, wraz z jego monitorowaniem za pomocą tablicy wskaźników społecznych, jest krokiem we właściwym⁽¹⁾ kierunku. Uważa jednak, że należy położyć większy nacisk na współdziałanie polityki ochrony środowiska z polityką zatrudnienia, by przyczynić się do bilansu końcowego sprzyjającego tworzeniu zrównoważonych miejsc pracy wysokiej jakości. Państwa członkowskie powinny również – zgodnie z przepisami krajowymi – zapewnić osobom tracącym zatrudnienie, zasiłki dla bezrobotnych czy też odpowiedni dochód minimalny, a także zagwarantować do nich dostęp. Należy zwiększyć rolę regionów i ich kapitał społeczny, rozwinąć inteligentną specjalizację i program na rzecz kapitału ludzkiego.</p> <p>⁽¹⁾ Opinia EKES-u „Dodatkowe rozważania na temat rocznej analizy zrównoważonego wzrostu gospodarczego 2022” (dotychczas nieopublikowana).</p>

Uzasadnienie

Ponieważ w tekście jest mowa o „osobach tracących zatrudnienie, które nie mogą znaleźć innego zatrudnienia”, logiczne wydaje się, że słowo „dochód” odnosi się do „dochodu minimalnego”. W tym przypadku stosowana terminologia powinna odzwierciedlać sformułowanie użyte w punkcie 1.5 projektu opinii, a mianowicie „odpowiedni dochód minimalny”. Ponadto można by zawrzeć wzmiankę o systemach zasiłków dla bezrobotnych w państwach członkowskich.

Wynik głosowania

Za: 79

Przeciw: 98

Wstrzymało się: 8

POPRAWKA 3**SOC/718 – Polityka energetyczna a rynek pracy****Punkt 1.9****Zmienić**

Opinia sekcji	Poprawka
<p>EKES uważa, że zarówno duże, jak i małe i średnie przedsiębiorstwa mają do odegrania ważną rolę w realizacji celu polegającego na transformacji energetycznej dzięki rygorystycznym warunkom promowania zrównoważonego zatrudnienia wysokiej jakości i ochrony socjalnej, a także gwarancji powszechnego dostępu do usług energetycznych (na przykład poprzez zapobieganie ubóstwu energetycznemu). Niemniej z myślą o tym, aby stawić czoła największym trudnościom MŚP, EKES zwraca się o poprawę, tj. usprawnienie i uproszczenie, programów ich dostępu do finansowania, a także o zapewnienie usług stałej pomocy i wsparcia.</p>	<p>EKES uważa, że zarówno duże, jak i małe i średnie przedsiębiorstwa mają do odegrania ważną rolę w realizacji celu polegającego na transformacji energetycznej poprzez promowanie i zapewnianie zrównoważonego zatrudnienia wysokiej jakości i – tym samym – przyczynianie się do świadczenia ochrony socjalnej, a także poprzez ewentualny udział w zapewnieniu powszechnego dostępu do usług energetycznych (a co za tym idzie – w zapobieganiu ubóstwu energetycznemu). Niemniej z myślą o tym, aby stawić czoła największym trudnościom MŚP, EKES zwraca się o poprawę, tj. usprawnienie i uproszczenie, programów ich dostępu do finansowania, a także o zapewnienie usług stałej pomocy i wsparcia.</p>

Uzasadnienie

Poprawka ma na celu doprecyzowanie tekstu, aby wyjaśnić, w jaki sposób przedsiębiorstwa i MŚP przyczyniają się do zapewnienia zrównoważonego zatrudnienia i tym samym do świadczenia ochrony socjalnej.

Wynik głosowania

Za: 76

Przeciw: 99

Wstrzymało się: 8